

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Освітній рівень: магістр
Спеціальність: 081 Право
спеціалізація: 04 Екологічне та природоресурсне право

1. Дозвільна система у сфері використання природних ресурсів

1.1. Суть і особливості дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів

Адміністративно-правова природа дозвільної системи. Співвідношення дозвільної діяльності та інституту адміністративних послуг. Особливості дозвільної системи у сфері господарської діяльності.

Законодавче регулювання надання дозволів на право використання природних ресурсів.

Поняття та особливості дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів.

Функції дозвільної системи у сфері використання природних ресурсів.

1.2. Природоресурсні дозволи: поняття, особливості, види

Дозволи як адміністративні акти: основні характеристики.

Природоресурсні дозволи: поняття, особливості. Роль дозволів у відносинах використання природних ресурсів.

Система природоресурсних дозволів. Документи дозвільного характеру у відносинах надрокористування. Документи дозвільного характеру у відносинах водокористування. Документи дозвільного характеру у відносинах лісокористування та використання об'єктів рослинного світу. Документи дозвільного характеру у відносинах використання об'єктів тваринного світу та водних біоресурсів. Документи дозвільного характеру у відносинах використання природних ресурсів на особливо охоронюваних територіях екомережі, природно-заповідного фонду.

Вимоги до змісту і структури природоресурсних дозволів.

Обов'язкові реквізити природоресурсних дозволів.

1.3. Дозвільна процедура: поняття, особливості, суб'єкти, стадії

Поняття і особливості дозвільних процедур щодо використання природних ресурсів.

Суб'єкти видачі, анулювання переоформлення природоресурсних дозвільних документів.

Повноваження державних органів та інших суб'єктів щодо видачі природоресурсних дозволів.

Організаційно-правовий порядок реалізації дозвільних процедур. Нормативно-правові засади функціонування центрів надання адміністративних послуг. Особливості застосування конкурентного порядку надання природоресурсних дозволів.

Стадії дозвільної процедури. Обов'язкові та факультативні (необов'язкові) стадії дозвільної процедури.

1.4. Дозвільна система у відносинах надрокористування

Спеціальний дозвіл на користування надрами: поняття, правова природа, підстави надання.

Порядок надання дозволу. Особливості організації та проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами. Випадки надання дозволів без проведення аукціону.

Підстави відмови від надання дозволу, продовження (відмови в продовженні) строку дії дозволу, переоформлення дозволу, внесення змін до дозволу, видачі дублікату дозволу. Співвідношення анулювання дозволу на користування надрами та припинення надрокористування.

1.5. Дозвільна система у відносинах лісокористування та використання природних рослинних ресурсів

Підстави набуття права спеціального використання лісових ресурсів. Види документів дозвільного характеру у відносинах використання лісових та природних рослинних ресурсів.

Підстави та порядок видачі лісорубних квитків. Суб'єкт видачі лісорубних квитків. Документи, необхідні для одержання лісорубного квитка. Види спеціального використання лісових ресурсів, право на здійснення яких підтверджується лісорубним квитком.

Підстави та порядок видачі лісових квитків. Суб'єкт видачі лісових квитків. Документи, необхідні для одержання лісового квитка.

Документи дозвільного характеру у відносинах спеціального використання природних рослинних ресурсів.

Підстави і порядок анулювання дозволу і припинення права використання лісових ресурсів.

1.6. Дозвільна система у відносинах водокористування

Підстави видачі дозволів на спеціальне водокористування. Перелік і зміст документів, що представляються водокористувачем для отримання дозволу на спеціальне водокористування.

Особливості дозвільної процедури у відносинах спеціального водокористування. Суб'єкти видачі та погодження дозволів на спеціальне водокористування.

Зміст та структура дозволів на спеціальне водокористування.

Підстави і порядок припинення права спеціального водокористування.

1.7. Дозвільна система у відносинах використання об'єктів тваринного світу

Види документів дозвільного характеру у відносинах спеціального використання об'єктів тваринного світу. Суб'єкти видачі дозволів.

Дозволи на добування мисливських тварин: правове регулювання, види, відмінності.

Порядок отримання ліцензії на добування мисливських тварин, особливості ліцензій на добування мисливських тварин як документів дозвільного характеру. Відстрільні картки як різновиди дозволів на добування мисливських тварин. Дозволи на селекційний відстріл, дозволи на проведення відбіркового діагностичного відстрілу: суть, підстави та порядок надання.

Підстави, види та порядок видачі дозволів на спеціальне використання водних біоресурсів.

1.8. Дозвільна система у відносинах використання природних ресурсів в межах спеціальних природоохоронних територій

Дозволи на спеціальне використання рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу: підстави надання, суб'єкти надання і отримання, порядок надання. Вимоги до змісту дозволів на спеціальне використання рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу.

Дозволи на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України: підстави, порядок, суб'єкти видачі та отримання дозволів.

2. Правовий режим поводження з відходами

2.1. Відходи як об'єкти правового регулювання.

Поняття відходів як об'єктів правового регулювання. Види відходів (правова класифікація). Принципи і напрями державної політики у сфері поводження з відходами. Поводження з відходами та види операцій з ними.

Види операцій поводження з відходами у міжнародному праві.

2.2. Міжнародно-правове регулювання поводження з відходами.

Міжнародне законодавство в сфері поводження з відходами.

Міжнародно-правове регулювання поводження з небезпечними відходами та їх транскордонного переміщення.

Міжнародно-правове регулювання поводження з радіоактивними відходами.

2.3. Правове регулювання поводження з відходами в ЄС.

Законодавство ЄС в сфері поводження з відходами.

Правове регулювання поводження з небезпечними відходами та їхнього транскордонного переміщення в ЄС.

Правове регулювання поводження з радіоактивними відходами в ЄС.

2.4. Державне управління і контроль у сфері поводження з відходами.

Компетенція Кабінету Міністрів України у сфері поводження з відходами. Повноваження Автономної Республіки Крим у сфері поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами.

Повноваження Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України у сфері поводження з відходами. Повноваження органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у сфері поводження з відходами. Повноваження інших органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами.

Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами.

2.5. Правовий режим відходів.

Відносини права власності на відходи.

Суб'єкти у сфері поводження з відходами. Права та обов'язки суб'єктів у сфері поводження з відходами.

Основна документація для здійснення операцій з відходами.

2.6. Правовий режим побутових та промислових відходів.

Поняття та види побутових відходів. Поняття та види промислових відходів.

Правила експлуатації об'єктів поводження з побутовими відходами. Порядок здійснення операцій з промисловими відходами.

2.7. Правовий режим небезпечних відходів.

Поняття небезпечних відходів.

Проведення господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами.

Організаційні вимоги до провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами. Технологічні вимоги до провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами.

Проблеми імпорту/експорту небезпечних відходів.

2.8. Правовий режим радіоактивних відходів.

Поняття радіоактивних відходів.

Обов'язки юридичних та фізичних осіб під час поводження з радіоактивними відходами.

Державний облік радіоактивних відходів. Порядок поводження з радіоактивними відходами.

Базові міжнародно-правові документи у сфері регулювання радіоактивних відходів.

2.9. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері поводження з відходами.

Перелік правопорушень у сфері поводження з відходами. Адміністративна відповідальність. Кримінальна відповідальність. Цивільно-правова відповідальність. Порядок відшкодування шкоди, заподіяної в результаті порушення законодавства у сфері поводження з відходами.

3. Еколого-правова конфліктологія

3.1. Теоретичний аналіз правового конфлікту.

Характеристика конфлікту як соціально-правового явища.

Структура юридичного конфлікту: учасники (сторони); умови конфлікту; предмет та об'єкт конфлікту.

Класифікація правових конфліктів.

3.2. Еколого-правовий конфлікт: поняття, сутнісні характеристики.

Проблеми конфліктної взаємодії між суб'єктами екологічних правовідносин.

Екологічний конфлікт як різновид соціально-правового конфлікту.

Ознаки та види еколого-правового конфлікту.

Розмежування еколого-правового конфлікту із суміжними категоріями. Конфлікт і спір, конфлікт і правопорушення.

3.3. Теорія і практика управління правовим конфліктом.

Загальний зміст управління конфліктом: прогнозування, запобігання, стимулювання, завершення конфлікту.

Вимушені та превентивні форми запобігання конфлікту.

Стимулювання конфлікту, його форми та засоби.

Форми завершення юридичного конфлікту: припинення і скасування, врегулювання і розв'язання конфлікту.

3.4. Форми та механізми врегулювання еколого-правового конфлікту.

Поняття управління еколого-правовим конфліктом.

Традиційні механізми врегулювання еколого-правових конфліктів. Адміністративні процедури. Судова форма врегулювання еколого-правового спору.

Альтернативні форми розв'язання еколого-правових конфліктів. Переговори, погоджувальні процедури, посередництво (медіація).

3.5. Адміністративна процедура як форма врегулювання еколого-правових конфліктів.

Загальна характеристика адміністративного порядку врегулювання екологічних спорів.

Обов'язковість адміністративного розгляду як досудового порядку врегулювання екологічного спору.

Загальні та спеціальні адміністративні процедури. Суб'єкти, уповноважені на врегулювання еколого-правових конфліктів.

3.6. Судова форма вирішення еколого-правових спорів.

Судовий розгляд як найбільш ефективний спосіб врегулювання еколого-правового конфлікту.

Спеціалізація судів та проблеми розмежування судових юрисдикцій щодо розгляду еколого-правових спорів.

Звернення до суду для вирішення екологічного конфлікту в порядку цивільного судочинства.

Процедури вирішення екологічних спорів, що застосовуються господарським судом.

Юрисдикція адміністративних судів щодо врегулювання еколого-правових конфліктів.

3.7. Альтернативні (нетрадиційні) форми врегулювання еколого-правових конфліктів.

Поняття альтернативного вирішення юридичного конфлікту.

Правова природа, принципи та суб'єкти альтернативного врегулювання еколого-правового конфлікту.

Переваги та недоліки альтернативного врегулювання екологічних конфліктів.

Медіація як спосіб вирішення еколого-правових конфліктів. Основні принципи медіації.

Поняття і види посередництва. Стадії процедури посередництва.

3.8. Альтернативні шляхи врегулювання еколого-правових спорів в межах судового процесу.

Нормативне закріплення процесуальних основ альтернативного вирішення еколого-правового конфлікту.

Врегулювання спору за участі судді. Підстави, строк, порядок вирішення спору.

Інститут мирової угоди.

4. Набуття та реєстрація прав на землю

4.1. Земельно-правовий порядок набуття прав на земельну ділянку.

Сучасне законодавче регулювання набуття прав на землю. Поняття, види та особливості набуття прав на землю. Суб'єкти набуття прав на землю, їх правовий статус. Об'єкти прав на землю. Правові засади та специфіка формування земельної ділянки. Проект землеустрою щодо відведення земельних ділянок як умова формування земельних ділянок. Порядок присвоєння кадастрового номера земельній ділянці.

4.2. Правова характеристика підстав набуття права приватної власності на земельні ділянки громадянами України.

Підстави набуття права приватної власності на землю громадянами України: загальна правова характеристика. Безоплатна передача із земель державної і комунальної власності (приватизація земель): приватизація земельних ділянок, які перебувають у користуванні громадян; одержання земельних ділянок внаслідок приватизації державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій; одержання земельних ділянок із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації. Виділення в натурі (на місцевості) належної земельної частки (паю). Набуття права власності на земельну ділянку за давністю користування (набувальна давність). Набуття права власності на земельну ділянку у разі переходу права на будівлю, споруду. Підстави набуття права спільної власності на землю.

4.3. Набуття права приватної власності на земельну ділянку громадянами на підставі цивільно-правових договорів.

Особливості цивільно-правового обігу земельних ділянок. Набуття за цивільно-правовими правочинами. Придбання за договором купівлі-продажу (в т.ч. із земель державної та комунальної власності на конкурентних засадах); придбання за договором дарування; придбання за договором міни; набуття за іншими цивільно-правовими правочинами. Особливості спадкування земельних ділянок.

4.4. Поняття, види та особливості підстав набуття права власності на землю юридичними особами.

Набуття юридичними особами у власність земельних ділянок для здійснення підприємницької діяльності. Договірні та інші засади набуття у власність земельних ділянок юридичними особами приватного права. Порядок продажу земельних ділянок державної та комунальної власності юридичним особам. Продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності або прав на них на конкурентних засадах (земельних торгах). Організаційно-правові аспекти проведення земельних торгів. Особливості продажу земельних ділянок державної або комунальної власності іноземним юридичним особам.

4.5. Набуття права власності на землю територіальними громадами та державою.

Проблеми розмежування земель державної та комунальної власності на територіях об'єднаних територіальних громад. Підстави набуття земель у власність територіальними громадами та державою. Відчуження земельних ділянок для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності.

4.6. Особливості набуття права користування земельною ділянкою.

Порядок передачі земельних ділянок в оренду. Продаж права оренди земельної ділянки: проблеми законодавчого забезпечення і практики. Правова природа відносин концесії земельної ділянки.

4.7. Набуття обмежених речових прав на земельні ділянки.

Законодавчі положення про обмежені речові права на земельну ділянку. Підстави набуття і зміст права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови. Підстави та порядок встановлення земельних сервітутів.

4.8. Набуття права постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності

Суб'єкти та об'єкти права постійного користування земельною ділянкою. Підстави і порядок набуття права постійного землекористування. Порядок надання земельних ділянок державної або комунальної власності у постійне користування.

4.9. Особливості реєстраційних процедур під час набуття прав на земельні ділянки.

Законодавчі засади державної реєстрації прав на землю. Аналіз Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Оформлення речових прав на земельну ділянку. Поняття державної реєстрації. Реєстрація прав на земельну ділянку як різновид державного управління. Реформування органів реєстрації речових прав на нерухоме майно. Співвідношення державної реєстрації речових прав та державної реєстрації земельної ділянки. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно. Державна реєстрація земельної ділянки та прав на неї як складова державного земельного кадастру. «Обмеження» і «обтяження» прав на землю: співвідношення понять та відмінності в реєстраційних аспектах.

4.10. Правові наслідки порушення порядку набуття та реєстрації прав на землю.

Основні наслідки порушення порядку набуття прав на землю. Захист прав на землю громадян та юридичних осіб: поняття, способи, процедурний аспект. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства з питань набуття та реєстрації прав на землю.